

ČASOPIS PODDUKLIANSKEJ KNIŽNICE VO SVIDNÍKU

PODDUKLIANSKY KNIHOVNÍK

ROČNÍK 17

ČÍSLO 1-2/2026

Z aktivít našej knižnice	1
Beseda s prekladateľom Jozefom Kovalčíkom	1
Národný týždeň manželstva	2
Marec v znamení kníh	3
Odomykanie knižnej brány	4
Popoludnie s Andersenom	5
Pod' vypadnúť	6
Leto s knihou	7
Kde bolo, tam bolo...	8
Pavlovičov literárny Svidník	11
V škole sa plávať isto naučím	12
Regionálne osobnosti	13
Knižné tipy pre Vás	17
Knihovnícke všeličo	19
Pranostiky a povery	21
Keď miluješ knihy...	24
Rôzne tváre knižníc	25
Múdro a motivujúco	28

BESEDA S PREKLADATEĽOM JOZEFOM KOVALČÍKOM O KNIHE KAŽDODENNÁ ESTETIKA

V príjemnej atmosfére Podduklianskej knižnice sa uskutočnila beseda s etikom a prekladateľom Jozefom Kovalčíkom. Témou stretnutia bola kniha *Každodenná estetika* japonsko-americkej filozofky Yuriko Saito, ktorá patrí medzi najvýraznejšie osobnosti súčasnej estetickej filozofie.

Ako zdôraznil Jozef Kovalčík, dielo Yuriko Saito búra tradičné chápanie estetiky ako disciplíny zameranej výlučne na umenie. Autorka presúva pozornosť k bežným situáciám – k úprave verejných priestorov, dizajnu predmetov dennej potreby, spôsobu stolovania či starostlivosti o životné prostredie. „Estetické hodnotenie nie je luxus,“ uviedol Kovalčík. „Ovplyvňuje naše morálne postoje, vzťah k prírode aj kvalitu medziľudských vzťahov.“

Podľa neho je práve prepojenie estetiky a etiky jedným z najsilnejších momentov knihy. Každodenné rozhodnutia, napríklad ako udržiavame svoje okolie alebo ako pristupujeme k verejnému priestoru majú nielen praktický, ale aj hodnotový rozmer. Prekladateľ spomenul aj samotný proces prekladu publikácie. Filozofický jazyk je presný a nuansovaný, a preniesť významové odtiene z angličtiny do slovenčiny si vyžaduje nielen jazykovú zručnosť, ale aj hlboké porozumenie problematike.

Podujatie v našej knižnici nám potvrdilo, že filozofia nemusí zostať uzavretá v akademickom prostredí. Naopak, môže byť živou súčasťou verejnej diskusie. Kniha *Každodenná estetika* ponúka čitateľom nový pohľad na obyčajné situácie a podnecuje k citlivejšiemu vnímaniu sveta okolo nás. Ukázalo sa, že estetika sa nezačína v galérii, ale doma, na ulici či v spôsobe, akým spolu komunikujeme. A práve v tom spočíva jej aktuálnosť i význam.

NÁRODNÝ TÝŽDEŇ MANŽELSTVA 9. - 15. FEBRUÁR 2026

TU A TERAZ - NA ČOM ZÁLEŽÍ...

Pri príležitosti Národného týždňa manželstva pripravila naša knižnica pre svojich návštevníkov výnimočné podujatie venované jednej z najdôležitejších hodnôt v živote človeka – partnerským vzťahom a manželstvu. Beseda s kňazom Miroslavom Hamarčákom sa niesla v príjemnej a otvorenej atmosfére a ponúkla priestor na zamyslenie, zdieľanie skúseností i hľadanie inšpirácie pre budovanie pevných a harmonických vzťahov.

Otec Miroslav rozprával o tom, že skutočná láska nie je len o pocitoch, ale najmä o rozhodnutí, úcte a vzájomnej podpore. Zdôraznil, že vo vzťahoch je dôležitá úprimnosť, dôvera a schopnosť odpúšťať. Podľa jeho slov každý vzťah prechádza rôznymi skúškami, ale práve ochota zostať spolu aj v ťažkých chvíľach robí vzťah silnejším.

Počas besedy sa venoval aj otázke životných hodnôt. Pripomenul, že v živote nie sú najdôležitejšie materiálne veci, ale rodina, blízki ľudia a dobré medziľudské vzťahy. Povzbudil studentov, aby si vážili svojich rodičov, priateľov a aby sa snažili byť dobrými a ohľaduplnými ľuďmi.

Beseda bola zaujímavá a podnetná. Mnohí si z nej odniesli dôležité myšlienky o tom, čo znamená skutočná láska a na čom v živote skutočne záleží. Toto stretnutie bolo cennou príležitosťou zamyslieť sa nad vlastnými hodnotami a významom vzťahov v každodennom živote. Účastníci mali možnosť zapojiť sa do diskusie a odniesť si nové impulzy pre každodenný život. Podujatie tak opäť potvrdilo, že knižnica nie je len miestom kníh, ale aj živým priestorom stretávania, dialógu a podpory komunity.

MAREC V ZNAMENÍ KNÍH

TRETIACI ZO SVIDNÍKA ABSOLVOVALI ČITATEĽSKÝ MARATÓN

Podduklianska knižnica vo Svidníku sa aj tento rok v marci stala miestom, kde knihy ožívajú v detskej fantázii. V mesiaci, ktorý je tradične zasvätený knihám, pripravila knižnica pre žiakov 3. ročníkov miestnych základných škôl obľúbený Čitateľský maratón. Podujatie prinieslo nielen množstvo pekných čitateľských zážitkov, ale aj dôkaz, že knihy majú v živote detí stále svoje pevné miesto.

Do tohto ročníka sa s veľkým nadšením zapojilo všetkých päť svidníckych základných škôl. Hlavným cieľom bolo podporiť u detí vzťah k literatúre, rozvíjať ich čitateľskú gramotnosť a ukázať im, že čítanie môže byť nielen poučné, ale aj zábavné a inšpirujúce.

Každá skupina malých čitateľov mala vyhradených 20 minút, počas ktorých sa naplno ponorila do sveta príbehov. Deti čítali nahlas, navzájom sa počúvali a spoločne objavovali nové literárne postavy. Starostlivo vybraný výber kníh zodpovedal ich veku aj záujmom, čím knižnica vytvorila ideálne podmienky na sústredenú a zároveň radostnú čítanie.

Hoci išlo predovšetkým o podporu pozitívneho vzťahu ku knihám, podujatie malo aj súťažný charakter. Jednotlivé školy predviedli výborné výkony a porota ocenila najaktívnejšie triedy.

Prvé miesto si odniesli ZŠ na Ulici 8. mája a ZŠ na Ulici Karpatskej. Na druhom mieste sa umiestnila ZŠ A. Pavloviča a tretie miesto patrilo Spojenej škole – Základnej škole a Cirkevnej základnej škole sv. Juraja v Svidníku.

Čitateľský maratón tak opäť potvrdil, že aj v dnešnej digitálnej dobe má spoločné čítanie svoje nezastupiteľné miesto. Podduklianska knižnica vo Svidníku zostáva dôležitým centrom kultúry a vzdelávania, kde deti objavujú čaro kníh a budujú si k nim vzťah, ktorý ich môže sprevádzať po celý život.

ODOMYKANIE KNIŽNEJ BRÁNY

Podduklianska knižnica vo Svidníku otvorila v marci symbolickú bránu do sveta príbehov pre svojich najmladších čitateľov. Podujatie s názvom Odomykanie knižnej brány bolo určené prvákom všetkých svidníckych základných škôl a nieslo sa v duchu objavovania, radosti a prvých krokov k láske ku knihám.

Na úvod sa žiaci zoznámili s prostredím našej knižnice. Knihovníčky im hravou a zrozumiteľnou formou priblížili, ako sa v knižnici orientovať, ako si vyberať knihy a aké pravidlá treba dodržiavať. Nechýbali ani dôležité informácie o tom, ako sa ku knihám správať, aby mohli robiť radosť čo najdlhšie aj ďalším čitateľom.

Najväčším zážitkom pre deti bol slávnostný akt pasovania za čitateľov. V sprievode rozprávkovej atmosféry ich „kráľ“ symbolicky pasoval za čitateľov knižnice, čím sa oficiálne zaradili medzi jej členov. Tento výnimočný moment bol pre mnohých prvákov prvým skutočným vstupom do sveta literatúry a niesol sa v znamení hrdosti i nadšenia.

Po slávnostnom akte knihovníčky rozdali deťom čitateľské preukazy. Žiaci si mohli hneď požičať svoje prvé knihy a odniesť si domov kúsok knižného dobrodružstva. Pre mnohých to bol začiatok novej záľuby, ktorá ich môže sprevádzať počas celého života.

Podujatie Odomykanie knižnej brány tak nebolo len milou tradíciou, ale aj dôležitým krokom k budovaniu vzťahu detí ku knihám. Knižnica verí, že práve takéto zážitky pomáhajú formovať budúcich čitateľov a že sa do jej priestorov budú deti rady vracaať, nielen po nové knihy, a zároveň po nové príbehy a zážitky.

POPOLUDNIE S ANDERSENOM

V piatok 20. marca sa knižnica premenila na čarovné miesto plné rozprávok, fantázie a detského smiechu. Pri príležitosti výročia narodenia Hansa Christiana Andersena sa v knižnici uskutočnilo obľúbené podujatie Popoludnie s Andersenom. Knižnica ním sprevádzala 17 „andersenčiat“ čarovným knižným dobrodružstvom.

Už od prvých chvíľ vládla v knižnici príjemná a tvorivá atmosféra. Pracovníčky knižnice pripravili pre deti pestrý program plný čítania, divadla aj zábavy. Do podujatia sa zapojili aj žiaci Základnej umeleckej školy vo Svidníku, ktorí malým divákom predstavili rozprávkové príbehy *Škaredé kačiatko* a *Aladinova čarovná lampa*.

Silným zážitkom bolo aj čítanie rozprávky *Malá morská víla*, ktorú deťom priblížili manželia Sivákovci. Okrem samotného čítania sa s deťmi podelili aj o zaujímavosti zo svojej práce a porozprávali im, ako vznikajú regionálne noviny či televízne príspevky.

Po kultúrnom programe nasledovala spoločná večera, ktorá vytvorila priestor na oddych a rozhovory. Večer pokračoval lampiónovým sprievodom mestom, ktorý dodal podujatiu čarovnú atmosféru. Deti sa vydali hľadať Aladinovu lampu a samotného Aladina, ktorý ich na záver odmenil sladkým prekvapením v podobe cukríkov.

Podujatie vyvrcholilo milým záverom – deti dostali makrónky a pamätné listy, ktoré im budú pripomínať tento výnimočný večer. Popoludnie s Andersenom tak opäť potvrdilo, že knižnica nie je len miestom tichého čítania, ale aj priestorom plným zážitkov, fantázie a spoločných stretnutí.

POĎ VYPADNÚŤ!

PREZENTÁCIA KNIHY VLADISLAVA HANKA

V pondelok 11. mája sa v priestoroch našej knižnice uskutočnila zaujímavá a podnetná prezentácia cestopisu *Pod' vypadnúť!* od autora Vladislava Hanka.

Počas podujatia autor pútavým spôsobom predstavil svoje zážitky a skúsenosti z ciest po Slovensku i mnohých zahraničných krajinách. Rozprávanie doplnil fotografiami z navštívených miest, ktoré verne zachytili atmosféru jednotlivých destinácií a priblížili návštevníkom krásy prírody, kultúrne pamiatky i každodenný život miestnych obyvateľov. Účastníci sa dozvedeli množstvo zaujímavostí o kultúre, tradíciách a spôsobe života v rôznych kútoch sveta. Autor rozprával s nadhľadom, humorom a veľkou dávkou autenticity, vďaka čomu si jeho prezentáciu publikum s veľkým záujmom vypočulo.

Mimoriadny ohlas vyvolala časť venovaná praktickým tipom na cenovo dostupné cestovanie. Vladislav Hanka sa podelil o osvedčené rady, ako efektívne plánovať cesty, ušetriť na doprave či ubytovaní a pritom zažiť množstvo nevšedných dobrodružstiev. Veľký záujem vzbudili aj jeho osobné príbehy, úsmevné situácie i nečakané zážitky, ktoré počas svojich ciest zažil.

Prezentácia cestopisu *Pod' vypadnúť!* bola príjemným a inšpiratívnym podujatím, ktoré účastníkom prinieslo nielen množstvo zaujímavých informácií, ale aj motiváciu objavovať nové miesta, spoznávať rôzne kultúry a nebať sa vydať na vlastné dobrodružné cesty.

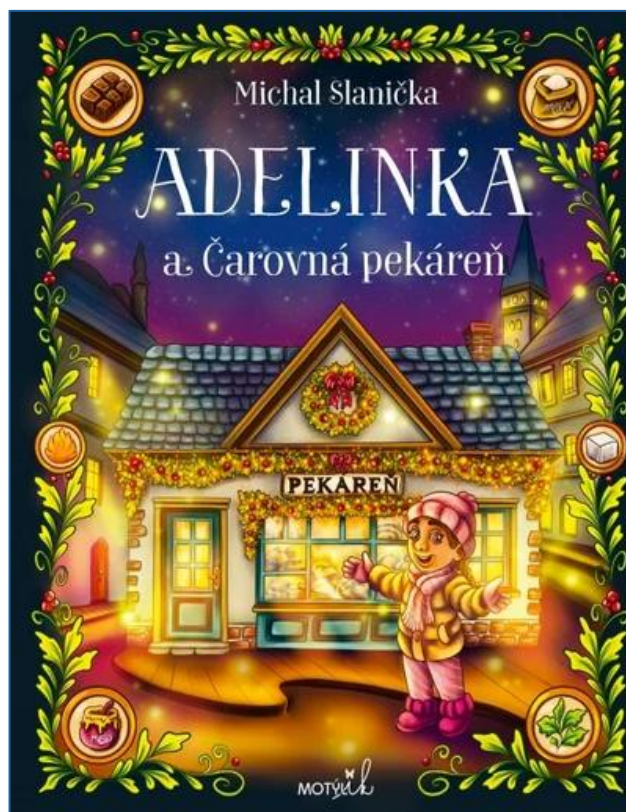
LETO S KNIHOU PRINIESLO TVORIVÉ STRETNUTIE S ILUSTRÁTOROKOU LAUROU KOSTILNÍKOVOU

V rámci podujatia Leto s knihou sme prežili príjemné a tvorivé dopoludnie plné fantázie, kreslenia a rozprávkových príbehov. Naším hosťom bola talentovaná ilustrátorka Laura Kostilníková, ktorá deti previedla svetom ilustrácie a tvorivej práce s knihou.

Inšpiráciou sa stala kniha Adelinka a Čarovná pekáreň od autora Michala Slanička. Po spoločnom zoznámení sa s príbehom dostali účastníci zaujímavú úlohu – vymyslieť vlastný letný príbeh s hlavnými postavičkami z knihy a pomocou farbičiek ho preniesť na papier. Deti popustili uzdu svojej fantázii a vytvorili množstvo originálnych a nápaditých ilustrácií.

Vzniknuté výtvarné práce posudzoval samotný autor knihy Michal Slanička, ktorý vybral tri najkrajšie kresby. Ich autori boli odmenení vecnými cenami, no uznanie si zaslúžili všetci účastníci za svoju kreativitu, fantáziu a nadšenie.

Ďakujeme ilustrátorku Laure Kostilníkovej za krásne pripravené podujatie, ktoré deťom prinieslo nielen radosť z tvorenia, ale aj hlbší zážitok z čítania. Zároveň sa už tešíme na pokračovanie knihy Adelinka a Čarovná pekáreň, na ktorom autor v súčasnosti pracuje.

KDE BOLO, TAM BOLO...

VII. ROČNÍK VÝTVARNEJ SÚŤAŽE POZNÁ SVOJICH VÍŤAZOV

Podduklianska knižnica vo Svidníku vyhlásila v decembri 2025 už VII. ročník regionálnej výtvarnej súťaže Kde bolo, tam bolo..., určenej pre žiakov 1. a 2. stupňa základných škôl z okresov Svidník a Stropkov.

Do súťaže sa zapojilo 11 základných škôl, ktoré spolu zaslali 67 prác – 54 výkresových a 13 priestorových. Mladí výtvarníci prostredníctvom svojej fantázie a tvorivosti predstavili originálne spracovanie rozprávkových motívov, čím opäť potvrdili svoj talent i cit pre výtvarné umenie.

Odborná trojčlenná porota v zložení Mgr. Vladimír Makara, Laura Kostilníková a Mgr. Jaroslava Miňová mala pri hodnotení neľahkú úlohu. Posudzovala nielen výtvarnú úroveň prác, ale aj ich originalitu, nápaditosť a spracovanie témy.

Zo všetkých súťažných diel pripravila Podduklianska knižnica vo Svidníku výstavu, ktorá bola verejnosti sprístupnená v priestoroch knižnice do 31. mája 2026. Výstava ponúkla návštevníkom pestrú prehliadku detskej tvorivosti, fantázie a umeleckého cítenia.

Podakovanie patrí všetkým žiakom, ktorí sa do súťaže zapojili, ako aj pedagógom, vychovávateľom školských klubov detí a rodičom za ich podporu, vedenie a motiváciu mladých autorov. Všetkým oceneným srdečne blahoželáme a tešíme sa na ďalšie stretnutie pri budúcom ročníku súťaže.

Víťazi jednotlivých kategórií:

VÝKRESOVÉ PRÁCE

I. kategória

1. miesto

- **Tajomstvo farebného lesa** – Laura Zajacová, CZŠ Stropkov

2. miesto

- **Perníková chalúpka** – Lucia Kimáková, Spojená škola – ZŠ, Svidník
- **Batman** – Slavomír Juhas, ZŠ A. Pavloviča, Svidník

3. miesto

- **Tam, kde stará žena sníva v topánke** – Timea Karalová, ZŠ Kružlová
- **Dom zeleného muža** – Ema Belovežčíková, ZŠ A. Pavloviča, Svidník

Cena poroty

- **Na vlásku** – Adela Rudyová, ZŠ 8. mája, Svidník

II. kategória

1. miesto

- **Domček na stračej nôžke** – Nikol Siváková, ZŠ Kružlová
- **Zakliaty hrad** – Katarína Varcholíková, ZŠ 8. mája, Svidník

2. miesto

- **Nočný hrad v pastelových farbách** – Viktória Borščová, Spojená škola – ZŠ, Svidník
- **Čarovný zámok** – Annamária Vargová, ZŠ Krajná Poľana

3. miesto

- **Tajomný dom** – Dominika Miková, ZŠ Nižný Mirošov

Cena poroty

- **Gargamelovo kráľovstvo** – Šimon Rudý, ZŠ 8. mája, Svidník

PRIESTOROVÉ PRÁCE

I. kategória

1. miesto

- **Dračí hrad** – Krúžok Vševedko, ZŠ Karpatská, Svidník
- **Čarovný vílí domček** – ZŠ Lodomírová

2. miesto

- **Medvedí brloh** – Oliver Vrablík, ZŠ Okružle
- **Myšky, ktoré bývajú v domčeku** – Sofia Michňaková, ZŠ Okružle

3. miesto

- **Stajňa Bezzúbky** – kolektívna práca, ZŠ Lodomírová
- **Tri prasiatka** – Oliver Štefaník, ZŠ Okružle

Cena poroty

- **Včielka Mája** – ZŠ Karpatská, Svidník

II. kategória

1. miesto

- **Dračí hrad** – Adela Ovšaníková, ZŠ Karpatská, Svidník

2. miesto

- **Veveričkin domček** – Igor Hric, ZŠ Okrúhle

3. miesto

- **DarKside** – Viktória Borščová, Spojená škola – ZŠ, Svidník

PAVLOVIČOV LITERÁRNY SVIDNÍK 2026 SPOZNAL SVOJICH VÍTAZOV

Podduklianska knižnica vyhlásila v januári 2026 ďalší ročník literárnej súťaže vo vlastnej tvorbe pre deti, mládež a dospelých pod názvom Pavlovičov literárny Svidník. Cieľom súťaže je podporovať literárnu tvorivosť, rozvíjať talent začínajúcich autorov a vytvárať priestor na prezentáciu ich vlastnej poézie a prózy.

Vyhodnotenie súťaže sa uskutočnilo 16. júna 2026. Do súťaže sa zapojilo 19 autorov, ktorí spolu zaslali 33 literárnych prác v kategóriách poézie a próza. Súťažné práce hodnotila odborná porota v zložení Mgr. Július Paňko a Mgr. Anna Lažová zo Svidníka. Vzhľadom na nižší počet prihlásených prác v niektorých kategóriách porota hodnotila iba kategórie Poézia – stredné školy, Próza – mladší

školský vek a Próza – starší školský vek.

Výsledky súťaže:

Poézia – stredné školy

- **1. miesto:** Tamara Rešetárová – Gymnázium Duklianskych hrdinov, Svidník
- **2. miesto:** Peter Drimák – Gymnázium Duklianskych hrdinov, Svidník
- **3. miesto:** Soňa Zápotocká – Obchodná akadémia, Svidník

Próza – mladší školský vek

- **1. miesto:** Tomáš Kaliňák – ZŠ, Ul. karpatská, Svidník
- **2. miesto:** Tamara Drahovská – Spojená škola, Giraltovce
- **3. miesto:** Viktória Vavreková – Spojená škola, Giraltovce

Próza – starší školský vek

- **1. miesto:** Olívia Sochová – ZŠ Giraltovce
- **2. miesto:** Mojmir Rusinko – ZŠ A. Pavloviča, Svidník
- **3. miesto:** Alžbeta Beáta Filová – ZŠ Giraltovce

Ďakujeme všetkým súťažiacim za účasť a za originálne literárne príspevky, ktorými obohatili tento ročník súťaže. Oceneným autorom srdečne blahoželáme a všetkým prajeme veľa tvorivých nápadov, inšpirácie a úspechov pri ďalšej literárnej tvorbe.

V ŠKOLE SA PLÁVAŤ ISTO NAUČÍM

BESEDA O BEZPEČNOSTI PRI VODE S BRANISLAVOM HAKELOM

Dňa 24. júna sa žiaci základných škôl zúčastnili zaujímavej a poučnej besedy s prezidentom SAŠPV Branislavom Hakelom, ktorý je zároveň spoluautorom knihy **V škole sa plávať isto naučím**.

Počas stretnutia predstavil žiakom publikáciu zameranú na bezpečné správanie sa pri vode, správne zásady plávania a prevenciu nebezpečných situácií, s ktorými sa môžu deti stretnúť najmä počas letných prázdnin. Pútavou formou priblížil dôležitosť zodpovedného správania pri kúpaní a zdôraznil, že bezpečnosť by mala byť vždy na prvom mieste.

Branislav Hakel sa zároveň podelil o svoje bohaté skúsenosti z oblasti športu a plávania. Svojím rozprávaním zaujal všetkých prítomných a motivoval deti k aktívnemu športovaniu i osvojovaniu si správnych návykov pri pohybe vo vode. Žiaci sa do besedy aktívne zapájali, kládli množstvo zaujímavých otázok a prejavili úprimný záujem o prezentovanú tému. Tých najaktívnejších autor odmenil pamätnou medailou, ktorá im bude pripomínať toto výnimočné stretnutie. Súčasťou prezentovanej knihy je aj autorský prínos **Martiny Beck**, ktorá sa však na besede nemohla zúčastniť pre neodkladné pracovné povinnosti.

Beseda priniesla žiakom množstvo cenných informácií a praktických rád, ktoré môžu využiť počas letných prázdnin pri pobyte pri vode. Ďakujeme autorovi za príjemné, poučné a inšpiratívne dopoludnie a prajeme mu veľa úspechov v ďalšej práci zameranej na podporu bezpečnosti detí vo vode.

REGIONÁLNE OSOBNOSTI

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im **REGIONÁLNE OSOBNOSTI**. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej predstavujeme osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

ANDREJ KOSTÍK

„Ľudový pyrotechnik“

Kraj pod Duklou patrí medzi miesta, kde história doslova vystupuje zo zeme. Údolie smrti – názov, ktorý nezní ako metafora, ale ako presný opis reality jesene roku 1944. Obce ako Nižná a Vyšná Pisaná, Kapišová, Kružlová, Dobroslava či Svidnička sa ocitli uprostred jednej z najtvrdších bitiek Karpatsko-duklianskej operácie. Koncom októbra, konkrétne medzi 25. a 27. dňom, sa tu odohrali ťažké tankové boje, ktoré patrili k najintenzívnejším po prekročení hraníc pri Duklianskom priesmyku. Keď sa boje skončili, krajina síce stíchla, no nebola bezpečná. Pole, lesy aj záhrady zostali doslova posiate smrťou – tisíckami

protitankových a protipechotných mín, nevybuchnutých granátov, streliva a ďalších známych či neznámych výbušnín. To, čo vojna nestihla zničiť priamo, ohrozovalo ľudí ešte dlhé roky po jej skončení.

Obyvatelia týchto obcí sa nevracali len k ruinám svojich domovov, ale aj k neviditeľnému nebezpečenstvu

pod nohami. Každý krok mohol byť tým posledným.

Zranenia, amputácie aj tragické úmrtia neboli ničím výnimočným. Pomoc však neprichádzala hneď – a tak sa našli ľudia, ktorí sa rozhodli konať sami.

Jedným z nich bol aj Andrej Kostík z Nižnej Pisanej, ten sa hneď po návrate domov pustil do odminovacích prác vo vlastnom chotári, i keď s tým nemal žiadne skúsenosti. Miestni ho prezývali „maršal“. Bez akéhokoľvek odborného výcviku či znalostí sa pustil do práce. Začal rozoberať míny, skúmať ich mechanizmy a postupne sa učil aj za cenu obrovského rizika. Z pôvodnej nutnosti sa časom stala vášeň, ba až poslanie. Lesy v okolí poznal ako vlastnú dlaň a počas práce v nich nachádzal ďalšie a ďalšie pozostatky vojny. Nevybuchnutú muníciu nielen vyhľadával, ale ju aj sám zneškodňoval. Vnímal to ako svoju úlohu. Zbaviť svoju domovinu nebezpečenstva, ktoré tu po vojne zostalo. Aj vo chvíľach, keď iní oddychovali, on prechádzal terénom, sledoval nové nálezy a plánoval ďalšie zásahy.

Jeho metódy boli jednoduché, no odvážne až za hranicou pochopiteľného. Typickým nástrojom mu bola malá sekerka, s ktorou uvoľňoval hroty mín, kde sa nachádzala rozbuška. Keď kov nechcel povoliť, pomohol si motorovou naftou. Často pracoval priamo pred očami iných – lesných robotníkov či známych, ktorí najskôr neveriacky sledovali

jeho počínanie a mnohokrát ani len nestihli vziať nohy na ramená a vzdialiť sa do bezpečia. Časom si však zvykli. Dokonca začali jeho „odbornosti“ dôverovať.

Niekedy jeho zvedavosť prerástla až do experimentovania. Keď raz v lese objavil funkčný sovietsky mínomet kalibru 82 mm, neodolal pokušeniu zistiť, ako funguje. Spolu s kamarátom ho uviedli do prevádzky a odpálili niekoľko mínometiek. Keď sa im zdalo, že dopadajú príliš blízko, pripevnili na mínometky vrecúška pušného prachu na zvýšenie dostrelu. Podarilo sa a mínometné strely začali dopadať až na poľskú stranu. Nasledujúci deň prišla reakcia poľských orgánov na incident – protest proti ostreľovaniu zo slovenskej

strany. Vyšetrovanie sa síce začalo, no konkrétneho vinníka sa nepodarilo preukázať. Podozrenie síce padlo aj na Andreja, no prípad sa uzavrel bez následkov. Po tomto incidente už nemal odvahu niečo podobné znovu skúšať.

Jeho vzťah k vojnovým artefaktom nebol len o ich ničení. Keď v roku 1965 vzniklo vo Svidníku Dukelské múzeum, začal doň prinášať nálezy, ktoré sám delaboroval. O niekoľko rokov neskôr, v roku 1969, sa stal jeho zamestnancom. Staral sa o tanky rozmiestnené v Údolí smrti – unikátnu expozíciu, ktorá v Európe nemá obdobu. Táto práca mu dokonale sedela – spájala jeho skúsenosti, záujem aj znalosť terénu. Popritom pokračoval vo vyhľadávaní ďalších exponátov. Zameriaval sa najmä na tie, ktoré múzeu chýbali. Jedným z najzaujímavejších objavov bola nevybuchnutá raketa prezývaná „*Andrjuša*“, našiel ju v oblasti pod horou Javira v Údolí smrti – na mieste, kde kedysi prebiehali ťažké boje. Po odbornej delaborácii sa stala súčasťou múzejnej zbierky. Ani práca v múzeu ho však neuchránila pred nebezpečenstvom. V zimnom období hlavne konzervoval zbrane, strelivo a iné nálezy pre pripravovanú expozíciu múzea spolu s konzervátorom a ďalšími pracovníkmi v prenajatej konzervačnej dielni.

Dielňa sa nachádzala v budove ľudovo nazývanej „*Pod bocianmi*“ vo Svidníku, kde sa pripravovali exponáty. Raz sušil pušku, ktorú predtým ošetroval chemikáliami. Neuvedomil si, že v nábojovej komore zostal náboj, a po zahriatí došlo k výstrelu. Situácia sa obišla bez zranení – a on ju bral len ako drobnú príhodu.

Postupne si začal uvedomovať, že múzejným zbierkam chýbajú väčšie mínometné granáty, konkrétne kalibru 122 mm. Presne vedel, kde by sa takéto kusy mohli nachádzať. Po krátkej dohode sa spolu s dvoma kolegami z múzea vybral na miesto v katastri Nižnej Pisanej, ktorý dôverne poznal. Ako zvyčajne si vystačil s tým, na čo bol zvyknutý – jeho nenápadnou, no neodmysliteľnou pomôckou bola stále malá sekerka. Práve s ňou sa pustil do rozoberania nájdených mínometných granátov. V pomerne krátkom čase dokázal znefunkčniť štyri kusy munície. Nasledovala ďalšia fáza – odstránenie trhaviny. Tritol z

obalov granátov sa rozhodol, tak ako neraz predtým, vypáliť v ohni. Kým oheň horel, muži si sadli obďaleč a vybrali slaninku na opekanie, aby sa posilnili do ďalšej práce. Pokojnú chvíľu však náhle prerušil výbuch. Tentoraz mali šťastie – tlak explózie smeroval opačne a nikomu sa nič nestalo. Andrej sám túto udalosť nevnímal ako varovanie. Skôr ju odbil s typickým nadhľadom – akoby išlo o drobnú nepríjemnosť, nie o moment, ktorý mohol mať fatálne následky.

Jeho činnosť si získala pozornosť aj mimo regiónu. Spolupracoval s pyrotechnikmi z Košíc, ktorým pomáhal identifikovať nebezpečné lokality. Postupne si získal ich rešpekt a dôveru. Zároveň sa o jeho nálezy začali zaujímať zberatelia – nielen zo Slovenska, ale aj z Čiech. Originálne predmety z duklianskeho bojiska mali pre nich veľkú hodnotu. Ani na dôchodku nespomalil. Okrem práce s muníciou bol aj vášnivým hubárom a poznal množstvo miest, kde „rástli“ okrem mín i huby.

Osudový zlom prišiel 12. mája 1983. Dvaja pätnásťroční chlapci (jeden z Vyšnej Pisanej a druhý z Kapišovej) ho požiadali o delaboráciu protitankového delostreleckého granátu, ktorý našli a chceli si ho ponechať ako pamiatku. Andrej súhlasil, odskočil si do kôlne po svoju povestnú sekerku a pustil sa do práce priamo pri dome, hoci ho manželka varovala, aby s tým prestal. Stačila jediná nepresnosť a nasledoval výbuch. Chlapec z Vyšnej Pisanej bol na mieste mŕtvy, druhý z Kapišovej bol ohlušený a v šoku bežal 5 kilometrov domov bez prestávky. Andrej Kostík utrpel ťažké zranenia ruky a nohy, ktoré ho poznačili na celý život. Prežil, no následky tejto udalosti si niesol už natrvalo.

Príbeh Andreja Kostíka ukazuje, že vojna sa nekončí posledným výstrelom. V krajine pod Duklou pretrvávala ešte desaťročia – ukrytá v pôde, v lesoch aj v každodennom živote ľudí. Andrej sa ju snažil po svojom odstraňovať, krok za krokom, nález za nálezom. S odvahou, ktorá hraničila s hazardom, sa 38 rokov pohyboval na hranici medzi pomocou a nebezpečenstvom. Po ňom však zostáva nielen tragédia, ale aj stopa človeka, ktorý sa nebál robiť to, čo bolo potrebné.

Stanislava Volčková

Použitá literatúra:

Husárová, Helena. *História a súčasnosť obce Nižná Pisaná 1600-2000* / zostavila: Helena Husárová. - Nižná Pisaná : Obecný úrad, [2000]. - 20 s. - ISBN 80-968412-0-3.

Rodák, Jozef: *Pozabudnutí hrdinovia : vojnové a povojnové príbehy* / Jozef Rodák. - [Prešov] : Adin, 2012. - 136 s. - ISBN 978-80-89-540-19-8.

Zakúpenie publikácií z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

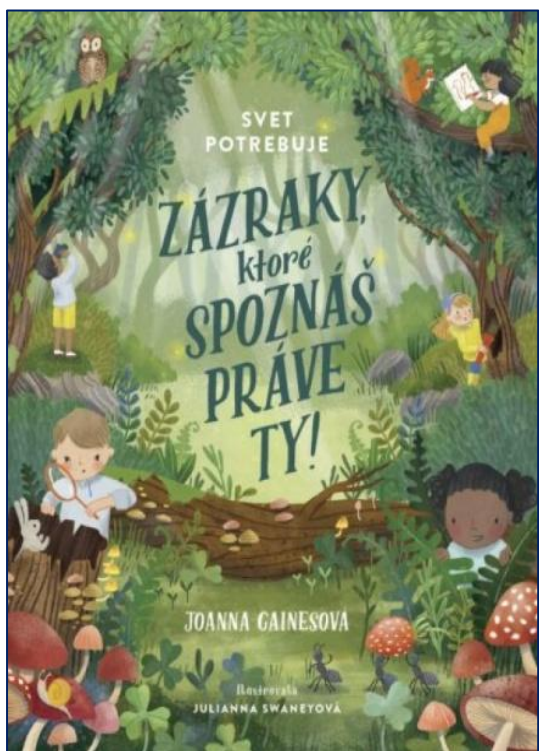
Prečítajte sa k šťastiu

DAISY BUCHANAN

Ako čítaním zmierniť úzkosť

Je to také ľahké. Len čítajte!

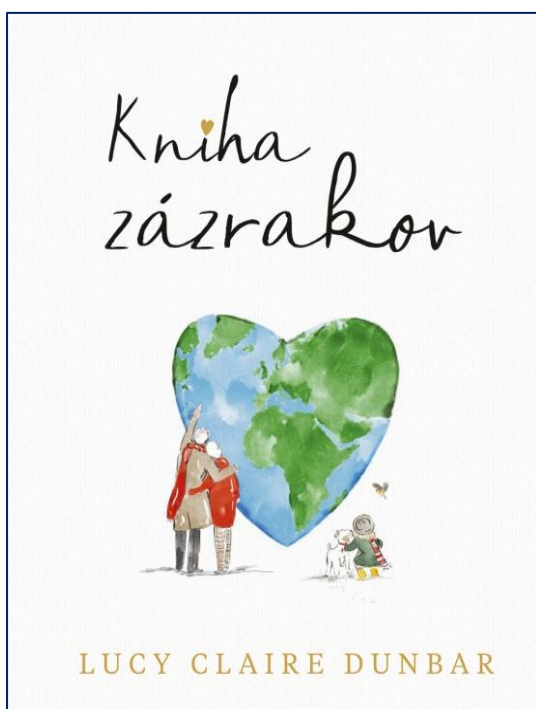
Zabudnite na self-help. Radšej siahnite do poličky s knihami a objavte liečivú silu čítania a kníh. V hektickom a neistom svete, ktorý nás často zmáha, ponúka Daisy Buchanan dokonalý protilek na všetok ten hluk a pozýva nás objaviť literárne svety, ktoré jej pomohli prežiť a žiť kvalitnejšie. Jej osobne zostavené čitateľské zoznamy vám pomôžu spracovať emócie a s každou prečítanou stránkou nájsť viac pokoja.

Svet potrebuje zázraky, ktoré spoznáš práve ty!

JOANNA GAINESOVÁ

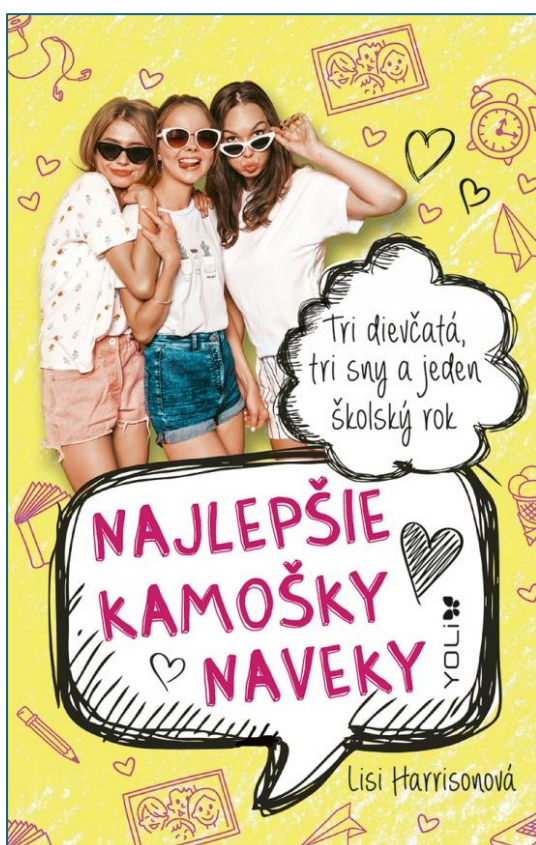
Čo ak stačí spomaliť, aby sa svet zmenil na javisko zázrakov? Táto pôvabná obrázková kniha učí deti aj dospelých hľadať zázraky v každom okamihu. Joanna Gainesová a ilustrátorka Julianna Swaneyová pozývajú deti od 4 do 8 rokov – a spolu s nimi aj celú rodinu – na tichú, ale vzrušujúcu výpravu od hlbokých koreňov v zemi až k trblietavým hviezdám. V korunách stromov objavíte mini-mestečká lienok, pod vodnou hladinou lúku z perál a na nočnej oblohe žiarivé hviezdy, ktoré vám rozpovedia prastaré príbehy. Svet potrebuje zázraky prináša nežnú lyriku, hravosť detailov a pripomína, že každý malý objav rozžiari svet – ak sme ochotní venovať mu chvíľku pozornosti.

KNIHA ZÁZRAKOV

LUCY CLAIRE DUNBAR

Niekedy všetci potrebujeme zázračný dar, vďaka ktorému s ľahkosťou preplávame jedným dňom či náročnejším obdobím života. To všetko objavíte v *Knihe zázrakov* – v dojímavej a láskavej zbierke plnej krásnych ilustrácií, myšlienok a inšpirácií od Lucy Claire Dunbar. Ak túžite po odvahe, nádeji alebo láske, budete ich počas čítania cítiť z každej stránky knihy. Ak čelíte strate alebo smútku, v týchto posolstvách nájdete útechu. Darujte túto knihu priateľom, blízkym, rodičom či deťom. Alebo ju jednoducho darujte sebe. Je to kniha, bez ktorej sa nezaobídete. Je pre nás všetkých.

Najlepšie kamošky naveky

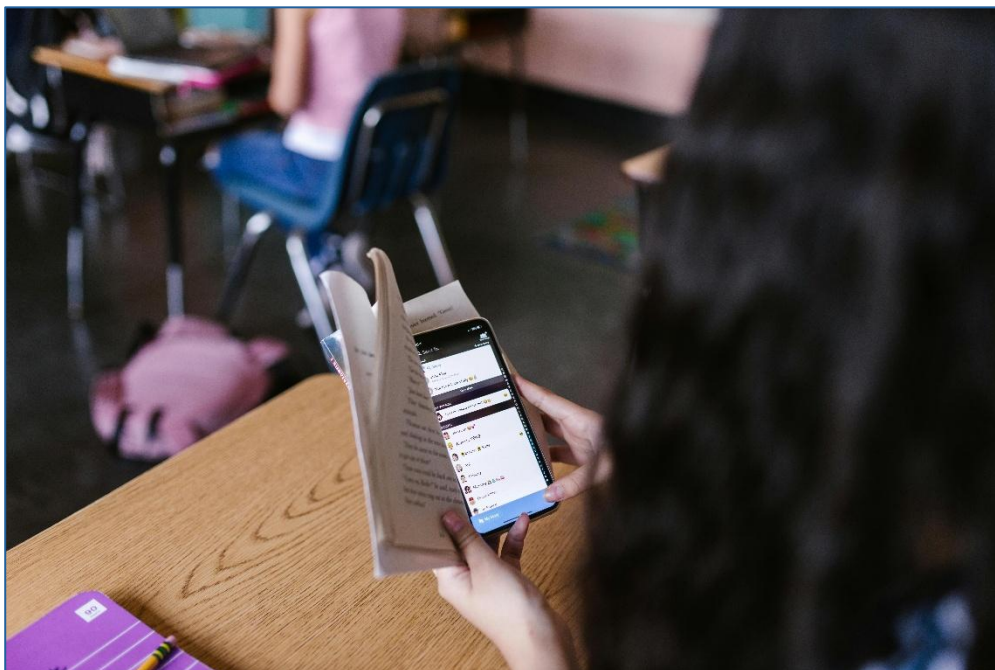
LISI HARRISONOVÁ

Fonda, Drew a Ruthie sú nerozlučné kamarátky, a keď sa dostanú na tú istú školu, zdá sa, že ich čaká najlepší rok života. Lenže siedma trieda má vlastné pravidlá. Ruthie si čoskoro uvedomí, že byť v triede pre nadané deti znamená tráviť čas na opačnom konci školy. Chalan, ktorý mal ešte pred týždňom o Drew záujem, sa teraz správa, akoby ju nepoznal, a ona nedokáže myslieť na nič iné. A Fonda si získa pozornosť najpopulárnejších dievčat na škole – no môže byť súčasťou ich partie, keď jej najlepšie kamarátky nie sú vítané? Priateľstvo troch dievčat čaká ťažká skúška. Zistia, aké je nepríjemné, keď vám niekto klame, keď vás vynechajú a keď máte pocit, že ste jediná, komu na niečom záleží. Ale aj to, aké dôležité sú priateľstvá a že byť sama sebou je tá najlepšia vec na svete.

Kniha, knižnica, ľudia okolo kníh a knihovníci patria už po stáročia neodmysliteľne k sebe. A o tom je aj táto rubrika v našom časopise, v ktorej uverejňujeme zaujímavosti, postrehy, informácie, tipy, inšpirácie, rozhovory, kuriozity z domova a zo sveta, tykajúce sa písaného slova, sveta kníh, knižníc a ľudí spojených s nimi. A keďže tento proces poznávania nikdy nekončí, aj kúzlo poznávania trvá a naďalej láka...

Knihy zajtrajška: Ako budeme čítať o 10 rokov?

Svet kníh sa mení rýchlejšie než kedykoľvek predtým. Digitalizácia, umelá inteligencia a nové čitateľské návyky postupne pretvárajú to, ako knihy vznikajú, ako sa šíria aj ako ich vnímame. Napriek tomu však knihy ako také nezanikajú – skôr sa transformujú. Ako teda bude vyzeráť čítanie približne o desať rokov?

Keď sa zamýšľam nad tým, ako bude vyzeráť svet kníh o niekoľko rokov, nemyslím si, že knihy zmiznú. Skôr mám pocit, že sa zmenia. Už dnes možno pozorovať, že spôsob čítania sa mení, najmä u mladej generácie.

Podľa mňa si papierové knihy zachovávajú svoje miesto, ale budú mať trochu inú hodnotu. Nebudú už len bežnou vecou na každodenné používanie, ale skôr niečím, čo si ľudia kupujú pre radosť alebo ako zážitok či darček. Možno budú krajšie, kvalitnejšie a viac „osobné“. Na druhej strane si viem predstaviť, že bežné čítanie sa presunie viac do mobilov, čítačiek alebo slúchadiel.

Mám pocit, že audioknihy budú čoraz populárnejšie. Je to logické, pretože dnes chce veľa ľudí robiť viac vecí naraz. Počúvať knihu počas cestovania alebo pri športe je jednoducho pohodlné. Možno sa to dostane až do bodu, keď si každý bude vedieť nastaviť hlas alebo štýl rozprávania presne podľa seba.

Zaujímavé je aj to, ako do toho všetkého vstupuje umelá inteligencia. Myslím si, že v budúcnosti bude bežné, že autor nebude písať úplne sám. AI mu pomôže s nápadmi alebo štruktúrou príbehu. Dokonca si viem predstaviť, že vzniknú knihy vytvorené presne na mieru čitateľovi podľa toho, čo má rád.

Ďalšia vec, ktorá mi dáva zmysel, sú interaktívne knihy. Niečo medzi knihou a hrou, kde si čitateľ vyberá, ako sa bude príbeh vyvíjať. Myslím si, že toto by mohlo osloviť najmä mladších ľudí, ktorí sú zvyknutí na technológie a fantázia im nechýba.

Zároveň si myslím, že prístup ku knihám bude oveľa jednoduchší. Možno bude stačiť jedno konto a človek sa dostane k tisícom kníh z celého sveta. Jazyk už nebude taký problém, pretože technológie umožnia okamžité preklady.

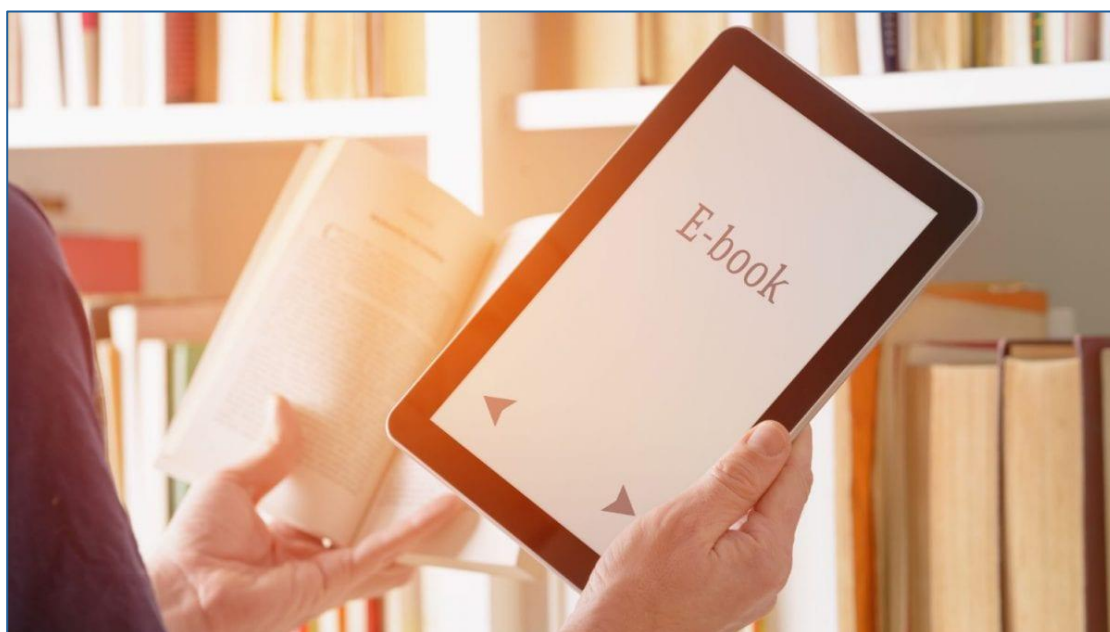
Na druhej strane si uvedomujem, že to prinesie aj problémy. Keď bude obsahu príliš veľa, bude ťažšie vybrať si niečo kvalitné. Tiež je otázne, ako sa bude vnímať rozdiel medzi knihou napísanou človekom a tou, ktorú vytvorila umelá inteligencia.

Knižnice prejdú asi najväčšou zmenou. Už dnes nie sú len miestom na požičiavanie kníh, stávajú sa priestormi, kde sa ľudia stretávajú, zabávajú, pracujú alebo sa učia. Postupne sa tak menia na živé komunitné centrá, kde sa stále niečo deje. Neustála inovácia služieb bude nevyhnutná.

Budúcnosť kníh teda nie je otázkou ich prežitia, ale ich formy. Čítanie ako také nezanikne, bude sa prispôbovať potrebám modernej spoločnosti. Knihy zostanú dôležitým zdrojom poznania, emócií aj úniku z reality, bez ohľadu na to, či ich budeme držať v rukách alebo počúvať cez slúchadlá.

Zaujímavé ale je, že čím viac technológií máme, tým viac si možno budeme vážiť obyčajné veci. Ticho, pokoj a klasickú knihu bez obrazovky. Možno práve to bude mať v budúcnosti ešte väčšiu hodnotu než dnes. Dobu však tvoria ľudia a ich činy – a to, kam sa posunieme ďalej, naplno ukáže až čas.

Ľudmila Pripudníková

PRANOSTIKY A POVERY

Pranostiky, tak ako ich poznáme dnes, siahajú do dávnej minulosti, keď človek existoval v tesnej spätosti a v závislosti od okolitej prírody. Klimatické podmienky a počasie určovali jeho zamestnanie i spôsob života a preto i ľudské zmysly v tomto období boli oveľa vyvinutejšie a vnímavejšie na atmosférické premeny. Pranostiky sa najprv šírili ústne až neskôr prostredníctvom tlače, hlavne kalendárov. Sú obyčajne rýmované a slúžili ako pomôcka pri zapamätávaní si výrokov, ktorých význam v kalendári roľníka bol značný. Ľudové pranostiky by sa mohli charakterizovať ako vzťah a boj rozumu a povery. Povera je nepodložená viera v nadprirodzené javy a bytosti a ich pôsobenie na človeka a jeho okolie. V súčasnosti si pranostiky a povery ceníme nie vždy pre praktickú ale zväčša pre ich estetickú hodnotu. Vybrali sme niekoľko pranostík a povier ktoré poznáme, z veľkej časti im dôverujeme, avšak aktívne ich využívame čoraz zriedkavejšie.

JÚN

Ján 24.6.

KEĎ NA JÁNA KUKUČKA KUKÁ, PEKNÝ ČAS VYKÚKA.

NA SVÄTÉHO JÁNA OTVÁRA SA K LETU BRÁNA.

DO JÁNA SA DEŇ DLŽÍ A PO JÁNU SA KRÁTI.

KUKUČKA PO JÁNE KEĎ SI EŠTE KUKÁ, DO CENY VÁM PÔJDE VŠETKO NAJMA MÚKA.

AK DÁŽĎ NA JÁNA PADÁ, MÁLO MÁ ORECHOV POLE I ZÁHRADA.

AKÝ ČAS SVÄTÝ JÁN DÁVA, TAKÝ HO AJ MICHAL MÁVA.

SVÄTÝ JÁN NESIE MALÍN DŽBÁN, NA SVÄTÉHO JÁNA JAHODY DO DŽBÁNA.

JÁN MOKRÝ A TEPLÝ NEUROBÍ GAZDU BIEDNYM.

Peter a Pavol 29.6.

KEĎ NA PETRA A PAVLA SLNKO SVIETI, MÁ BYŤ PEKNÁ ŽATVA.

NA PETRA A PAVLA, KEĎ DEŇ JE JASNÝ A ČISTÝ, ROK ÚRODNÝ BUDE ISTÝ.

JÚL

KEĎ V JÚLI MRAVCE SVOJE MRAVENISKÁ VÄČŠIE STAVAJÚ, ZNAMENÁ TO VČASNÚ ZIMU.

CHLADNÝ JÚL CELÉ LETO POKAZÍ.

AKÝ JÚL, TAKÝ JANUÁR.

V JÚLI PREPELICA VOLÁ ŽENCOV DO POLA.

TRÁVA V JÚLI DOZRIEVA.

V JÚLI DO KOŠELE OBLEČ SA, V DECEMBRI PO UŠI ODEJ SA.

Margita 13.7.

V JÚLI NA MARGITU – NEBUDE HROZNA A NEOSOŽÍ ANI SNEHU.

PRVÝ DÁŽĎ NA MARGITU POTRVÁ ŠTRNÁSTĎ DNÍ.

SVÄTÁ MARGITA VELÍ: ĽUDIA, OKOPÁVAJTE ZELÍ!

SVÄTÁ MARGITA VOLÁ ŽENCOV DO ŽITA.

AK ZAPLAČE MARGITA, BUDE DÁŽĎOV DOSÝTA.

Jakub 25.7.

JAKUB, CHLEBA NAKUPI!

KOLKO MRAČIEN NA JAKUBA, TOLKO SNEHU V ZIME.

NA JAKUBA, HROM DO DUBA.

NA JAKUBA, FILIPA ZELENÁ SA KAŽDÁ LIPA.

SLNCE V DEŇ JAKUBA, NA TUHÚ ZIMU BUDE ŽALOBÁ.

AKÝ JE ČAS NA JAKUBA POPOLUDNÍ, TAKÝ BY MAL BYŤ PO VIANOCIACH.

TEPLÝ JAKUB, STUDENÉ VIANOCE.

Anna 26.7.

PO SVÄTEJ ANNE SLNKO UŽ NEPEČIE.

AK JE PRED ANNOU PEKNE, JE PO ANNE MRZKO.

KEĎ NA DEŇ SVÄTEJ ANNY PRŠÍ, BÝVAJÚ LIESKOVCE ČERVIVÉ.

SVÄTÁ ANNA, CHLADNO ZRÁNA.

AUGUST

HORÚČOSŤ V AUGUSTE NIČOMU NEŠKODÍ, IBA ČO SA MLYNÁR PO POTOKU BRODÍ.

SEVERNÉ VETRY V AUGUSTE PRINÁŠAJÚ STÁLE POČASIE.

AK NIE SÚ V AUGUSTE HRÍBY, NEBUDE V ZIME SNEHU.

V AUGUSTE VEĽKÉ ROSY ZVESTUJÚ PEKNÉ ČASY.

KEĎ PÁLI AUGUST, BUDE PÁLIŤ AJ VÍNO.

SUCHÉ VÍNO, MOKRÝ AUGUST.

DÁŽĎ, KTORÝ V AUGUSTE DOOBEDA PRŠÍ, SKÔR AKO OBED MINIE SA VYSUŠÍ.

KEĎ JE V PRVOM AUGUSTOVOM TÝŽDNI TEPLÉ, BUDE BIELA ZIMA.

Dominik 4.8., Oskár 8.8., Vavrínek 10.8.

KEĎ SA POTÍ DOMINIK, MAREK BUDE V KOŽUCHU.

HORÚČOSŤ NA SVÄTÉHO DOMINIKA ZNAMENÁ VEĽMI TUHÚ ZIMU.

VIETOR, KTORÝ SA STRHNE NA OSKÁRA POTRVÁ ŠTYRI DNI.

AK JE NA VAVRINCA SLNCE, BUDÚ MEDU PLNÉ HRNCE.

KEĎ NA VAVRINCA PRŠÍ, BÝVA MNOHO MYŠÍ.

VAVRO, BARTOLOMEJ DOBRE PROROKUJÚ, KEĎ SÚ JASNÍ, PEKNÚ JESEŇ NÁM SĽUBUJÚ.

AKO VAVRINEC NAVARÍ, TAK SA NÁM I JESEŇ DARÍ.

AK NA VAVRINCA PRŠÍ, JE PO DYNIACH.

Bartolomej 24.8., Augustín 28.8.

POVÍCHRICA NA BARTOLOMEJA ZVESTUJE ĽAD A SNEH.

BARTOLOMEJ SVÄTÝ ODPOLUDNIA KRÁTI.

AKY BARTOLOMEJ, TAKÁ CELÁ JESEŇ.

NA BARTOLOMEJA KAŽDÁ PLÁNKA ZRELÁ.

ZRELÉ HROZNO NA BARTOLOMEJA DOBRÚ NÁDEJ K HOJNOSTI VÍNA DÁVA.

AKO JE TEPLÉ NA AUGUSTÍNA, TAKÁ CHLADNÁ BUDE KATARÍNA.

Použitá literatúra

Mičáková, Nadežda: Pranostiky a povery : výberová bibliografia. - Svidník: Okresná knižnica, 1995. - 45 s. - ISBN 80-85147-19-X.

KEĎ MILUJEŠ KNIHY...

láska ku knihám rozvíja i estetické vnímanie a úctu k umeniu slova,
je nekonečným zdrojom inšpirácie

Podduklianska knižnica vo Svidníku

Zdroj fotografií: pinterest.com

RÔZNE TVÁRE KNIŽNÍC

Knižnice nie sú len miestom, kde sa uchovávali knihy – každá je jedinečná, s vlastnou architektúrou, atmosférou a príbehmi. Niektoré očaria monumentálnymi sálami, iné prekvapia moderným dizajnom alebo nečakanými komunitnými aktivitami. V každej sa skrývajú detaily, ktoré stoja za objavenie – tajné schodištia, fresky, jedinečné zbierky či kreatívne priestory pre čitateľov všetkých vekov. Odhalíme, ako minulosť a súčasnosť dokážu spolunažívať, ako sa história stretáva s modernou kultúrou a ako priestory žijú životom komunit. Vstúpte s nami do ich sveta a presvedčte sa, že každá knižnica nie je len útočiskom poznania, ale aj miestom inšpirácie, zážitkov a jedinečnej atmosféry.

ADMONTSKÁ KLÁŠTORNÁ KNIŽNICA

Barokový zázrak ukrytý v horách

Uprostred rakúskych Álp v mestečku Admont sa skrýva skutočný klenot kultúrnej a duchovnej histórie – **Admontská kláštorňá knižnica** (Stiftsbibliothek Admont). Nie je len **najväčšou kláštorňou knižnicou** na svete, ale aj jednou z najúchvatnejších barokových stavieb vôbec.

Opátstvo, ku ktorému knižnica patrí, bolo založené už v roku 1074. Samotná knižnica však vznikla až o sedem storočí neskôr. Stavba sa začala v roku **1774** a už o dva roky, v roku **1776**, stála hotová – vrcholné dielo rakúskeho baroka, navrhnuté architektom **Josefom Hueberom** ako priestor, kde sa „umenie a veda stretávajú pod ochranou viery“.

Hlavná sála je rozdelená do siedmich kupolí, ktoré zdobia fresky **Bartolomea Altomonteho**. Tento barokový majster vo veku 80 rokov vytvoril freskový cyklus, kde zobrazuje vzťah medzi náboženstvom, umením a vedou. Centrálna kupola sa sústreďuje na Zjavenie Pána, základ kresťanskej viery, zatiaľ čo každá zo susedných kupolí predstavuje inú oblasť poznania – teológiu, filozofiu, históriu či vedu. Každý pohľad nahor pripomína cestu za poznaním a harmóniou medzi rozumom a vierou.

V roku 1865 kláštor postihol **ničivý požiar** a zničil väčšinu budov. Knižnica sa však šťastím zachránila takmer nepoškodená, utrpela len menšie škody spôsobené vodou.

Po požiari nasledovala rozsiahla obnova, ktorá trvala niekoľko rokov.

Na prvý pohľad zaujme kombinácia bielej a zlatej, ktorá dodáva priestoru svetlo a pocit duchovnej čistoty. Vysoké okná vpúšťajú deň dovnútra, kde sa svetlo odráža od zlatých ornamentov a vytvára dojem, že celá sála žiari zvnútra.

Steny lemujú vysoké biele regály so zlatými detailmi, v ktorých nájdete vyše **70 000 zväzkov**. Celkovo knižnica obsahuje približne **200 000 zväzkov** vrátane 1400 rukopisov a 530 inkunábulí – teda kníh vytlačených do roku 1500. Sú tu teologické texty, filozofické spisy, stredoveké encyklopédie aj vedecké diela z obdobia osvietenstva. Nie všetky sú verejne prístupné – niektoré sa ukrývajú pod hlavnou sálou knižnice. Zbierka je dôkazom, že kláštorné knižnice boli po stáročia centrami vzdelanosti.

Návšteva Admontskej knižnice je ako vstup do iného sveta. Ticho, svetlo a vôňa starých kníh vytvárajú neopakovateľnú atmosféru. Okrem historických diel tu nájdete i moderné umelecké inštalácie – opátstvo totiž podporuje **prepojenie tradície s modernou kultúrou**. Konajú sa tu výstavy, koncerty, umelecké projekty. Od roku 2019 sa začalo s unikátnou **digitalizáciou knižnice**, takže sa dá prechádzať priestormi aj online prostredníctvom platformy **cultour.digital** či listovať vo vybraných knihách strana po strane. Uchovávanie tradícií má predsa zmysel vtedy, keď ich dokážeme žiť a interpretovať aj v súčasnosti.

Stanka Volčková

Zaujímavosti

- **Najväčšia kláštorná knižnica sveta** – Hlavná sála má dĺžku 70 metrov, šírku 14 metrov a výšku 13 metrov.
- **Najstarší rukopis** pochádza z 8. storočia a je súčasťou jedinečnej stredovekej zbierky.
- **Fresky Altomonteho** boli dokončené za neuveriteľných sedem mesiacov.
- **Tajná chodba** – Za jedným z regálov sa ukrýva tajný priechod, ktorý umožňoval mníchom rýchly prístup do ďalších častí kláštora.
- **Moderné umenie** – V knižnici sa pravidelne konajú výstavy súčasných umelcov, ktorí reagujú na tému poznania a viery.
- **Digitalizácia** – Mnohé vzácne rukopisy a inkunábuly boli v posledných rokoch digitalizované, aby boli prístupné širokej verejnosti a bádateľom z celého sveta.

Zdroje: https://travelpotpourri.net/2020/07/17/admont_abbey_or_a_et_labora_et_lege_pray_work_and_read/
https://en.wikipedia.org/wiki/Admont_Abbey_Library

Vydavateľ: Podduklianska knižnica vo Svidníku, 8. mája 697/55, 089 01 Svidník

Tlač: Tlačiareň svidnícka, s.r.o.

Zodpovedný redaktor: Mgr. Kamil Beňko

Editor, grafika: Bc. Ľudmila Priputníková

Autori príspevkov: Bc. Ľudmila Priputníková, Mgr. Stanislava Volčková

<http://www.podduklianskakniznica.sk/>

e-mail: metodika.sk@gmail.com

tel.: 054 7882192